

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani – jud.: T. Avasiloaie
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – jud.: A. Bostan, V. Negru, G. Dașchevici
Instanța de revizuire: Curtea de Apel Chișinău – jud.: A. Bostan, V. Negru, G. Dașchevici

DECIZIE

20 octombrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Maria Ghervas
Nina Vascan
Victor Burduh

examinând recursul depus de către Lidia Zambilovici, Iosif Zambilovici și Elena Djulai,

în cauza de contencios administrativ intentată la acțiunea depusă de către Lidia Zambilovici, Iosif Zambilovici și Elena Djulai împotriva Procuraturii Anticorupție cu privire la contestarea actelor administrative și obligarea emiterii actului administrativ,

împotriva încheierii din 01 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins ca fiind inadmisibilă cererea de revizuire depusă de către Lidia Zambilovici, Iosif Zambilovici și Elena Djulai împotriva deciziei din 21 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău,

constată:

La 25 februarie 2020, Lidia Zambilovici, Iosif Zambilovici și Elena Djulai au depus acțiune în contencios administrativ împotriva Procuraturii Anticorupție cu privire la anularea actului administrativ nr. 457 din 16 ianuarie 2020, anularea deciziei nr. 1705 din 11 februarie 2020 adoptate în procedura prealabilă și obligarea emiterii actului administrativ privind compensarea sumei de 124 000 de lei.

Prin încheierea din 11 septembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, în temeiul art. 207 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ, s-a declarat inadmisibilă acțiunea în contencios administrativ depusă de către Lidia Zambilovici, Iosif Zambilovici și Elena Djulai (f.d. 34-35 recto-verso).

Prin decizia din 21 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a respins recursul depus de către Lidia Zambilovici, Iosif Zambilovici și Elena Djulai împotriva încheierii din 11 septembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani (f.d. 60-63).

La 31 mai 2021, Lidia Zambilovici, Iosif Zambilovici și Elena Djulai au depus cerere de revizuire, completată prin cererea din 24 iunie 2021, prin care au solicitat în temeiul art. 449 lit. b) din Codul de procedură civilă casarea integrală a deciziei din 21 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău și a încheierii din 11 septembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, cu adoptarea unei încheieri noi prin

care să fie restituită cauza spre examinare în fond la Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (f.d. 66-68, 98-105).

În motivarea cererii de revizuire au invocat că completul nr. 8, specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ pentru anul 2021, în componența magistraților: Angela Bostan – președinte, Veronica Negru și Grigore Dașchevici – judecători, a fost constituit prin dispoziția președintelui Curții de Apel Chișinău, Vladislav Clima, nr. 48 din 30 decembrie 2020, în cadrul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău.

La fel, revizuenții au remarcat că prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 104-IX din 28 mai 2021 a fost revocat Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 1747-VIII din 02 septembrie 2020 privind numirea domnului Vladislav Clima în funcția de președinte al Curții de Apel Chișinău.

În opinia revizuenților, această circumstanță constituie temei viabil de a retracta decizia din 21 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, deoarece anularea actului administrativ inițial atrage și anularea actului administrativ subsecvent. Așa, ca efect al ilegalității Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 1747-VIII din 02 septembrie 2020 privind numirea lui Vladislav Clima în funcția de președinte al Curții de Apel Chișinău, se consideră ilegală și dispoziția președintelui Curții de Apel Chișinău, Vladislav Clima, nr. 48 din 30 decembrie 2020 „privind componența colegiilor, constituirea completurilor de judecată și desemnarea președinților acestora în cadrul Curții de Apel Chișinău pentru anul 2021”.

În asemenea circumstanțe, completul de judecată nr. 8 al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, compus din magistrații Angela Bostan – președinte, Veronica Negru și Grigore Dașchevici – judecători, a fost constituit ilegal, deoarece Vladislav Clima a fost numit ilegal în funcția de președinte al Curții de Apel Chișinău.

Deopotrivă, revizuenții au notat că judecătorii Angela Bostan și Grigore Dașchevici urmau să-și declare abținere de la examinarea recursului depus împotriva încheierii din 11 septembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, întrucât au opinie formată pe asemenea categorie de litigii.

Prin încheierea din 01 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a respins ca inadmisibilă cererea de revizuire depusă de către Lidia Zambilovici, Iosif Zambilovici și Elena Djulai (f.d. 137-141).

La 21 iulie 2021, Lidia Zambilovici, Iosif Zambilovici și Elena Djulai au depus la Curtea de Apel Chișinău recurs motivat împotriva încheierii din 01 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând anularea integrală a încheierii recurate, cu restituirea cauzei la Curtea de Apel Chișinău (f.d. 143-146).

În motivarea recursului au invocat că instanța de revizuire nu a dat apreciere argumentului invocat, precum că completul nr. 8 al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, compus din judecătorii Angela Bostan – președinte, Veronica Negru și Grigore Dașchevici – judecători, a fost constituit ilegal de către Vladislav Clima, deoarece acesta a fost numit ilegal în funcția de președinte al Curții de Apel Chișinău și pe acest motiv a fost revocat din această funcție.

De asemenea, Curtea de Apel Chișinău eronat a respins argumentul invocat în revizuire, precum că judecătorii Angela Bostan și Grigore Dașchevici trebuiau să-și declare abținere de la judecată, deoarece au o opinie formată asupra litigiilor similare din prezenta speță, iar acest fapt trezește suspiciuni în privința

imparțialității acestora și a echității procedurii judiciare, invocând că la procedura în recurs Lidia Zambilovici, Iosif Zambilovici și Elena Djulai au avut posibilitate să facă uz de dreptul lor procedural de a recuza acești judecători, conform art. 52 din Codul administrativ, însă nu au făcut-o.

Recurenții au menționat că, prin cererea de revizuire, au invocat lipsa imparțialității judecătorilor Curții de Apel Chișinău, Angela Bostan și Grigore Dașchevici, care prin prisma art. 52 alin. (1) din Codul de procedură civilă aveau obligația de a se abține de la judecarea cauzei.

În opinia recurenților, instanța de revizuire eronat a examinat admisibilitatea temeiurilor invocate în cererea de revizuire prin prisma dispozițiilor art. 52 din Codul administrativ, care reglementează dreptul de a cere recuzarea judecătorului, or, de fapt cererea de revizuire a fost întemeiată în baza art. 52 alin. (1) din Codul de procedură civilă, care prevede că dacă există temeiurile specificate la art. 50, judecătorul este obligat să se abțină de la judecată. Astfel, era indispensabil de a verifica cerințele revizuenților în raport cu normele de drept invocate în cererea de revizuire.

Lidia Zambilovici, Iosif Zambilovici și Elena Djulai au considerat că încheierea instanței de revizuire nu conține o argumentare clară din care să rezulte că magistrații Angela Bostan și Grigore Dașchevici nu erau obligați să se abțină de la judecată.

La 23 iulie 2021, Curtea Supremă de Justiție a expediat intimetei Procuraturii Anticorupție pentru notificare copia recursului motivat depus de către Lidia Zambilovici, Iosif Zambilovici și Elena Djulai împotriva încheierii din 01 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău, cu explicarea dreptului de a depune referință. Însă, până la examinarea recursului, intimata nu a făcut uz de dreptul său procedural și nu a depus referință asupra criticilor formulate în recurs.

În corespundere cu articolul 241 alin. (1) din Codul administrativ, încheierile primei instanțe și ale instanței de apel pot fi contestate cu recurs, separat de hotărâre, în cazurile prevăzute de prezentul cod și de alte legi.

Conform articolului 242 din Codul administrativ, recursul împotriva încheierii judecătorești se depune motivat la instanța de judecată care a emis încheierea contestată în termen de 15 zile de la notificarea încheierii judecătorești, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de judecată, care a emis încheierea contestată, transmite neîntârziat recursul împotriva încheierii judecătorești împreună cu dosarul judiciar instanței competente să soluționeze recursul.

Încheierea Curții de Apel Chișinău a fost adoptată la 01 iulie 2021. Conform extrasului din poșta electronică cu adresa „alina.chiselita@justice.md”, încheierea motivată din 01 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată electronic participanților la proces la 08 iulie 2021 (f.d. 142 verso).

La 21 iulie 2021, Lidia Zambilovici, Iosif Zambilovici și Elena Djulai au depus la Curtea de Apel Chișinău recurs motivat (f.d. 143).

În atare circumstanțe, completul ajunge la concluzia că recurenții s-au conformat prevederilor legale stipulate la art. 245 din Codul administrativ privind termenul de depunere a recursurilor.

Prin prisma articolului 191 alin. (5) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție soluționează cererile de recurs împotriva hotărârilor, deciziilor și încheierilor curților de apel.

Potrivit articolului 243 alin. (2) din Codul administrativ, instanța competentă

soluționează recursul împotriva încheierilor judecătorești fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, instanța competentă poate cita participanții la proces.

Examinând recursul depus, prin prisma argumentelor invocate de recurenți și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept pertinente speței, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a-l respinge, cu menținerea încheierii Curții de Apel Chișinău, din motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 243 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, examinând recursul împotriva încheierii judecătorești, instanța adoptă decizie prin care respinge recursul.

Instanța de recurs observă că Codul administrativ nu reglementează instituția revizuirii actelor judecătorești de dispoziție, dar la articolul 195 prevede că procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169-171.

Respectiv, procedura revizuirii urmează a fi efectuată în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă.

Cercetând starea fapt în baza materialelor și lucrărilor dosarului, Colegiul constată că, în speță, Lidia Zambilovici, Iosif Zambilovici și Elena Djulai și-au întemeiat cererea de revizuire împotriva deciziei din 21 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău în baza art. 449 lit. b) din Codul de procedură civilă, invocând că completul de judecători care a examinat recursul împotriva încheierii din 11 septembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, a fost constituit ilegal de către președintele Curții de Apel Chișinău, Vladislav Clima, deoarece ultimul a fost numit ilegal în funcția de președinte al Curții de Apel Chișinău, iar prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 104-IX din 28 mai 2021 a fost revocat din această funcție.

Totodată, drept temei de revizuire Lidia Zambilovici, Iosif Zambilovici și Elena Djulai au indicat și faptul că judecătorii Angela Bostan și Grigore Dașchevici urmau să-și declare abținere de la examinarea recursului depus împotriva încheierii din 11 septembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, întrucât au opinie formată pe asemenea categorie de litigii.

Cu referire la fondul revizuirii, instanța de recurs învederează că, în sensul Capitolului XXXIX din Codul de procedură civilă, revizuirea face parte din categoria căilor extraordinare de atac, de retractare, prin intermediul căreia se poate obține desființarea unei hotărâri judecătorești irevocabile și reînnoirea judecății în cazurile expres determinate de lege.

Având în vedere că retractarea unei hotărâri judecătorești definitive produce efecte grave pentru părți și pentru stabilitatea raporturilor juridice civile, legea admite revizuirea numai în cazurile strict determinate.

Pe de altă parte, revizuirea constituie un remediu procesual important pentru înlăturarea acelor situații excepționale, care au făcut ca o hotărâre judecătorească să fie viciată chiar în substanța sa.

Din considerent că revizuirea ocupă un loc aparte în sistemul căilor legale de atac, Colegiul găsește necesar a evoca doar trăsăturile distinctive speței, or, legiuitorul a impus unele reguli de procedură specifice care se aplică acestei căi de atac și care evidențiază deopotrivă locul aparte pe care-l ocupă revizuirea în

sistemul procedural.

Așa, revizuirea este guvernată de reguli speciale, iar legiuitorul a prevăzut expres și exhaustiv la art. 449 din Codul de procedură civilă temeiurile pentru declararea acesteia.

În sensul art. 449 lit. b) din Codul de procedură civilă, în baza cărora Lidia Zambilovici, Iosif Zambilovici și Elena Djulai și-au întemeiat cererea de revizuire, temei de desființare a unei hotărâri judecătorești irevocabile poate constitui faptul că au devenit cunoscute unele circumstanțe sau fapte esențiale ale cauzei care nu au fost și nu au putut fi cunoscute revizuentului, dacă acesta dovedește că a întreprins toate măsurile pentru a afla circumstanțele și faptele esențiale în timpul judecării anterioare a cauzei.

În privința acestui temei de revizuire, Colegiul învederează că circumstanțele nou-descoperite sunt totalitatea de fapte juridice (obiect al probației) care duc la apariția, modificarea sau stingerea drepturilor și obligațiilor civile, care au o importantă esențială pentru soluționarea justă a cauzei civile, totodată, având putere decisivă asupra concluziei instanței de judecată, care nu au fost și nici nu au putut fi cunoscute revizuentului anterior, dar existau până la momentul pronunțării hotărârii și au fost descoperite după ce hotărârea judecătorească a devenit irevocabilă.

Astfel, pentru invocarea acestui temei de revizuire este necesar ca circumstanța nouă să îndeplinească două condiții esențiale și cumulative: 1) să existe anterior pronunțării hotărârii; și 2) să-i devină cunoscută revizuentului ulterior pronunțării hotărârii.

Circumstanțele nou-descoperite sau faptele esențiale ale cauzei, în sens procesual, trebuie să constituie obiect al probării existenței sau lipsei faptelor juridice privind apariția, modificarea sau stingerea raporturilor juridice.

Respectiv, analizând cererea de revizuire, Colegiul constată că Lidia Zambilovici, Iosif Zambilovici și Elena Djulai nu au evocat careva circumstanțe plauzibile nou-descoperite, care pot constitui obiect al probației raporturilor juridico-publice supuse controlului legalității în prezenta speță și care au importanță esențială pentru soluționarea disensiunii dedusă judecății, fiind în stare de a influența adoptarea unei alte soluții decât cea pronunțată prin decizia din 21 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

Sub acest aspect Colegiul consideră că instanța de revizuire just a apreciat critic argumentele revizuenților invocate întru necesitatea retractării deciziei din 21 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău. Or, presupusele circumstanțe nou-descoperite, invocate de către revizuenți, nu formează obiect al probației și nu sunt în stare să influențeze emiterea altei soluții decât cea adoptată prin decizia din 21 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

Cu atât mai mult că presupusele circumstanțe nou-descoperite invocate de către revizuenți au apărut la 28 mai 2021, adică ulterior adoptării deciziei 21 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, fapt ce deduce că acestea nu au putut face parte din probațiune la momentul judecării prezentului litigiu și nicidecum nu puteau influența soluția pronunțată de către Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 21 ianuarie 2021.

Prin urmare, presupusele circumstanțe nou-descoperite invocate de către revizuent nu pot fi încadrate în temeiul art. 449 lit. b) din Codul de procedură civilă, întrucât nu îndeplinesc condiția obligatorie de a „exista anterior pronunțării hotărârii”.

De asemenea, Colegiul nu poate accepta argumentul recurenților, precum că instanța de revizuire eronat a examinat admisibilitatea temeiurilor invocate în cererea de revizuire prin prisma dispozițiilor art. 52 din Codul administrativ, care reglementează dreptul de a cere recuzarea judecătorului, or, de fapt cererea de revizuire a fost întemeiată în baza art. 52 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

În acest sens instanța de recurs decelează că art. 2 din Codul administrativ stipulează expres în alin. (1) și (2) că prevederile prezentului cod determină *inter alia* atribuțiile instanțelor de judecată competente pentru examinarea litigiilor de contencios administrativ, drepturile și obligațiile participanților în procedura administrativă și cea de contencios administrativ. Anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

Deopotrivă, art. 195 din Codul administrativ prevede că procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedură civilă, cu excepția art. 169-171.

Astfel, din normele precitate rezultă că normele Codului administrativ se aplică cu prioritate în procedurile administrative, de contencios administrativ și în procedurile acțiunii în contenciosul administrativ. Respectiv, având în vedere că prezenta speță este o acțiune în contencios administrativ, la caz urmează a fi aplicate prevederile Codului administrativ, iar normele derogatorii pot fi aplicate doar în situația domeniilor specifice de activitate, care fac parte din activitatea administrativă, dar nu sunt reglementate expres de Codul administrativ.

În condițiile speței, însă, Codul administrativ reglementează la art. 50-52 instituțiile suspiciunii de părtinire, declarației de abținere și recuzării, iar la art. 202 prevede că (1) judecătorul care examinează acțiunea în contencios administrativ trebuie să se abțină sau poate fi recuzat în baza temeiurilor prevăzute la art. 49 și 50.

(2) Nu este un motiv pentru suspiciuni de părtinire indicațiile verbale ale judecătorului, în cadrul unei discuții juridice, sau scrise asupra situației de drept.

(3) Declarația de abținere sau cererea de recuzare se face în scris, cu indicarea motivelor și anexarea probelor pertinente.

(4) Recuzarea sau abținerea judecătorului se examinează în ordinea prevăzută în Codul de procedură civilă.

Prin urmare, instanța de revizuire corect a verificat argumentele revizuenților în privința existenței temeiurilor de recuzare și abținere a judecătorilor care au examinat recursul împotriva încheierii din 11 septembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, prin prisma normelor coroborate ale art. 202, art. 49 și art. 50 din Codul administrativ.

În asemenea circumstanțe, Colegiul conchide că argumentele invocate de către Lidia Zambilovici, Iosif Zambilovici și Elena Djulai în cererea de revizuire și în cererea de recurs nu constituie temei pentru redeschiderea procedurii judiciare.

Cumulul ipotezelor relevate mai sus certifică în mod clar lipsa de substanță a recursului depus de către Lidia Zambilovici, Iosif Zambilovici și Elena Djulai împotriva încheierii din 01 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău. Circumstanța dată desprinde simplul fapt al dezacordului recurenților cu soluția dată de instanța inferioară, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare atât a revizuirii, cât și a

recursului.

Pertinentă speței Colegiul consideră și jurisprudența CtEDO, în care Înalta Curte a reiterat că, dreptul la o instanță garantat de art.6 §1 din Convenție presupune respectarea principiului preeminenței dreptului. Unul din aspectele fundamentale ale preeminenței dreptului este principiul securității raporturilor juridice, care cere ca, atunci când instanțele judecătorești dau o apreciere finală unei chestiuni, constatarea lor să nu mai poată fi pusă în discuție. Acest principiu cere ca nici o parte să nu aibă dreptul să solicite revizuirea unei hotărâri irevocabile și obligatorii doar cu scopul de a obține o reexaminare și o nouă determinare a cauzei. Competența instanțelor ierarhic superioare de revizuire trebuie exercitată pentru a corecta erorile judiciare și omisiunile justiției, dar nu pentru a efectua o nouă examinare. Revizuirea nu trebuie considerată un apel camuflat, iar simpla existență a două opinii diferite cu privire la aceeași chestiune nu este un temei de reexaminare a cauzei. O abatere de la acest principiu este justificată doar atunci când este necesară prin circumstanțele unui caracter esențial și imperios (Josan v. Moldova, nr. 37431/02, § 25; Brumărescu v. România, nr. 28342/95, §61; Ryabykh v. Rusia, nr. 52854/99, §52).

Din considerentele menționate supra și având în vedere că încheierea din 01 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău a fost emisă cu respectarea normelor de drept procedural pertinente speței, iar recurenții nu au adus în fața instanței de recurs argumente elocvente în sensul demonstrării ilegalității și netemeinicii actului judecătoresc recurat, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul depus de către Lidia Zambilovici, Iosif Zambilovici și Elena Djulai și a menține încheierea instanței de revizuire.

Conform articolelor 193, 194, 241 și 243 alin. (1) lit. b), (2) și (3) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se respinge recursul depus de către Lidia Zambilovici, Iosif Zambilovici și Elena Djulai.

Se menține încheierea din 01 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza de contencios administrativ intentată la acțiunea depusă de către Lidia Zambilovici, Iosif Zambilovici și Elena Djulai împotriva Procuraturii Anticorupție cu privire la contestarea actelor administrative și obligarea emiterii actului administrativ.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Nina Vascan

Victor Burduh